

SZÉKELY-UDVARHELY

1848-AS FÜGGETLENSÉGI POLITIKAI SZÉKELY UJSÁG

Megjelen hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.
Előfizetési ára helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán
küldve: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér.
Külföldre egész évre 12 K. — M. kir. postatakarékpénztári csekk-
és kliring 10,489 sz. — Helyközi telefont 15. sz.
Mindenféle díjak Székelyudvarhelyt előre fizetendők.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
BETEGN PÁL
LAPTULAJOSLÓ.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca
31. szám, hova az előfizetések, kéziratok és hirdetések küldendők.
Kéziratokat vissza nem adunk. — Hivatalos hirdetések 100 szögig
szavankint 6, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet
8 fillér, többszöri közlésnél 6 fillér. — Nyit-tér sora 1 korona

Értsék meg jól!

Irta: *Kossuth Ferenc.*

Kíváncsi, hogy egészen tisztán álljon azok előtt, akik pártunkhoz tartoznak, a politikai helyzet.

A képviselőház előtt most a véderőreformjavaslat fekszik. E javaslattal elviselhetetlen terheket szándékoznak az adózó ország vállaira róni és emellett minden legkisebb érvényesülését megtagadják a magyar nemzet azon jogának, hogy saját vérével és pénzével táplált hadseregben a magyar államiság, valamilyen alakban, az ország katonáskodó polgárai szeme előtt látható legyen.

E javaslatot meg kell buktatnunk a következő okokért:

1. Mert terhei óriások és biztosak; az a forrás pedig, amelyből a teher elviselhetése eredhet, bizonytalan és távolról sem óriási, sőt az a tény szorosán korlátozza, hogy hazánk földműves ország, a föld jövedelme pedig még nagy tökével sem fokozható tetszés szerint, mivel a magyar közgazdaság még nagy tökével sem rendelkezik.

2. Meg kell a javaslatot buktatnunk, mert nem lehet eltérni azt, hogy legyen a magyar állami életnek olyan tere, amelyről a magyar nemzeti eszme ridegen, véglegesen és hajthatlan következetességgel ki legyen zárva. Nem lehet eltérni, hogy halvány reménységünk se lehessen arra, hogy valamikor (bár lassan, ha kell) a nemzet lojalitásának és áldozatkészségének bőséges tanúságtételei után, a nemzeti gondolat behatolhasson erre a terre is.

A javaslat megbuktatására együtt működik a három táborra oszlott függetlenségi párt.

E cél elérésére olyan fegyvert használnál, amilyen rendelkezésére áll. Ez magyarázza az obstrukció mostani alakulását, a melyet egyébiránt az a tény is igazol, hogy a nyáron erőszakolt tárgyalás nem más, mint többségi erőszak, mert olyan feladatot ró az ellenzékre, melyre a többség sem bír vállalkozni (figura docet: csak turnusokban jelenik meg). A többség erőszaka ellen pedig — mint már e lap hasábjain is megírtam — *jogosult a parlamenti forradalom, vagy más szóval: a technikai obstrukció.*

Azonban lesz ez másképpen is, mert az ellenzék kötelessége felvilágosítani az országot arról, hogy mivel és milyen módon akarják megterhelni időtlen időkig.

Egyet mindenesetre szükségesnek vélek megállapítani és pedig azt, hogy az ilyen: minden nemzeti gondolatot ridegen visszautasító s az ország adózási képességét ilyen nagy mérvben túlhaladó törvényalkotás ellen folytatott küzdelmünket mi alku tárgyává nem tesszük semmiféle olyan ígéretért sem, amit esetleg tehetnének, hogy ilyen

vagy olyan nagy érdek kielégítése következne a véderőreform elfogadása után.

Már ilyen irányban megkezdte a csábítását a miniszterelnök, midőn mindenféle, a politikával nem is foglalkozó tiszteletreméltó egyesületek véleményét kérte ki mindenki csodálkozására; bevallottan azért, mert a katonai javaslatok után a választói jog reformjára került a sor.

Ég ha megförténnék is az, amit az egész koalíció követelt s mit már akkor célul tűztünk ki magunknak, mikor én a koalíció kormányra jutásának közvetlen előzményeit Fejérváryval megállapítottam: hogy tudnillik a választói jog reformáltassék és csak az így reformált jog alapján választott képviselőház döntsön a véderő reformja felett — még ha meg is történnék — mondom — az, amit mint miniszter is mindvégig követeltem, még akkor is ellentállanánk vagy mi, vagy azok, akik nyomdokainkba lépnek minden olyan katonai reformnak, amely ridegen kizárja a magyar állameszme érvényesülését és amely túlhaladja az ország adózó képességét.

Értsék ezt meg jól mindenki. Egyébként meg vagyok arról győződve, hogy ez nemcsak az én felfogásom, hanem pártomnak s a függetlenségi polgárok igen nagy többségének a felfogása is.

A politikai helyzetről.

Khuen a leveli béka brekegésével határos jóslásokat ereszt világgá: Egyelőre minden a régiiben marad — mondja a grancsár. Ez az egyelőre azonban épen úgy, mint a leveli béka jóslása — rövid időre szól. Tudja ezt maga is. Épen ezért mondja: egyelőre. Az ellenzék pedig erre azt feleli: folytatjuk az obstrukciót, a nemzeti ellenállást mindaddig, míg ez a Bécsből kirendelt lakajkormány végképen ki nem pusztul. Nincs alku, nincs kegyelem, nincs megrokkolás, mert a nemzet ügyéről van szó. Khuen magában elismeri, hogy jóslásait komolyan senki sem veszi. Az ellenzék szemébe kacag és rendületlenül bizalommal fényes győzelmében — tovább harcol.

A vármegyéket lépten-nyomon megnyergeli a grancsár. A pángermán Versecei elárasztotta az országot maszlagaival. A kormány vidéki helytartói dolgoztak, izzadtak, a tőlük függő tömeggel bizalmat szavaztak — rendeletre. Az ere mény nyavalyás határozat s ennek örvendez Khuen. Az ő embere elnököl a megyegyűléseken. A függő, kenyerüket féltő kisebbek veszik körül. A szállítók védelmezik szavaznak. S ha ezt nem tennék, jaj nekik. Ez a Khuen-féle független közvélemény. Olyan „független” ez, mint a Hirdető, mely a kormányt az ellenzékétől „független”-ül nyalja falja, de nem ingyen. Azt hiszik, hogy bolondok az emberek és nem látják a Maró Gergely féle politikát, mely a darabontok gyalázatos találmanya. Negyvennyolcas honvéd képével ábrázolt Naptárban magasztalta Kristóffykat. A hűbéresek pedig köpeny alá rejtve potyogtatták el uton-utfélen a mérgező olvasmányt. Hiába tagadják. Eddigi munkájuk igazolja, hogy hajszállal sem különbek a darabontoknál. Pusztulni is fognak tehát épen úgy, mint amazok 1905-ben...

A jegyzők közjogi helyzete —

a közigazgatásban.

Dr Koncz János székelyderzsi körjegyző felolvasása.

A községi jegyzők közjogi helyzetének körvonalazása olyan sokoldalú és annyira részletes, hogy egy felolvasás keretében alig illeszthető be. A jegyzőnek minden közjogi vonatkozása egy-egy mozaik, darab, melyeknek a közigazgatás tágas keretében való összerakása adná meg helyes képét. Ezt a képet a maga egészében előállítani és reprodukálni a legszebb köteltség teljesítésnek egyike volna ránk nézve. Párhuzamot vonni a község politikai (közjogi) jellege és a községi jegyzőnek községi vonatkozásai között: szép önértékes s a jegyzői karra nézve tekintélyt osztó munka volna. Természetesen, hogy akkor a felolvasás keretét messze túlhaladó értekezéssé kellene nőjjon a munka. De vázlatában is elegendő szemre vételezhető a mi közjogi helyzetünk, míg máshelyen a szegyennek és haragnak vegyes pirját üzi arcunkra.

Előbb a községi jegyzőnek közjogi terénemével fogok foglalkozni, abból a szempontból, hogy a működés terének közjogi jellegét kidomborítsam.

A jegyzőnek működési tere a község, a politikai — község. Közjogunk szerint a község, mint terület az államnak valamely geográfiailag határolt része. Nyilvánvaló e meghatározásból, hogy a község egy közjogi földdarab, melyen községi funkciót is végeznek. Vita tárgyát képezi némelyek előtt még most is, a községnek politikai jelzője. Azt mondják e vitázók, hogy a község nem politikai község, ennél fogva politikai nyilatkozatokat, bírálatokat nem tehetnek, mert erre legutolsó szem gyanánt csak a törvényhatóság jogosult.

Ez a felfogás nem egészen helyes, mert a községnek politikai jellege mellett bizonyít már maga az a tény, hogy közjogi jellege elismerteteti. Ugyanis a politika (mint tudomány ss nem mint a minden napi életben emlegetni szokott politika, mely nem más, mint az állami élet gyakorlati alakítása arra hivatott államférfiak által) a közjoggal olyan szoros kapcsolatban van, hogy egyiknek a másikra gyakorolt hatása vita felett áll.

Hiszen a közjog az államnak jogi rendjét, szervezetét, szerveit, ezeknek jogkövét határozza meg, míg a politika a község által meghatározott szemeknek, erőknök egymásra való hatását vizsgálja. A közjog és politikai jelleg tehát a községnél nem is állanak olyan távol egymástól, sőt a község közigazgatásában szorosban egymás mellett vannak. A községnek, mint területnek közjogi és politikai jellege ezek szerint kétségtelen.

Nem akarok kitérni azoknak a felsorolására, hogy milyen jogkört biztosít a községnek a közjogi és milyen a politikai jelleg, mert ez míg egyrészt túlhaladná a felolvasásra szánt figyelmet és türelmet, másrészt a jegyző függőhelyzeténél fogva félre-értésekre adna alkalmat.

Ezek után áttérhetünk a község jegyzőjének, mint köztisztviselőnek közjogi megvilágítására. Itt azonban magyarázatát kell

adnam annak, hogy miért hangsúlyoztam a jegyzőt, mint köztisztviselőt. E magyarázat különösen a rajtuk kívül állóknak és a velünk ellenszenvetők táborának szükséges. Hiszen évtizedeken át a kormány köréből hangzott el a jegyzők köztisztviselői minőségének tagadása olyan alkalomkor, midőn valamely az állami és törvényhatósági tisztviselők és altisztek által elvezett kedvezménynek a jegyzőkre való kiterjesztése kérést.

A köztisztviselői minőség tagadása akkor a kérés elutasításának indoklását képezte. Ma, illetve az utóbbi időkben van valamelyes elismerés e tekintetben, de törvényhozásilag kimondva nincs. Közjogunk azonban és egyetemünk közjogászai mást tanítanak.

Azt ugyanis, hogy közszolgálat alatt azokat a tisztségeket értjük, melyeket a közigazgatás ellátására az államhatalom szervezett.

A közszolgálatot pedig és azokban a közigazgatás ellátására szükséges jegyzői állást tágabb értelemben, az államhatalom szervezte a községi törvények által.

Az 1878. évi V. t.-c. szerint: közhivatalnokok azok, kik az állam közigazgatási, igazságszolgáltatási, vagy valamely törvényhatóság, vagy községi hatóság teendőjének teljesítésére hivataluknál fogva kötelezettek. Világos ebből, hogy a jegyző a közhivatalnokoknak községi kategóriájába belesik. Hiszen közjogunkban a köztisztviselőknek általánosan két olyan csoportját találjuk, melyeknek egyikébe a jegyző minden kétséget kizárólag tartozik. Az egyikbe az állami hivatalnokok, a másikba a törvényhatósági és községi tisztviselők tartoznak. Az előbbieket a kormány a maga szolgálatára alkalmazza, míg az utóbbiak az önkormányzati testek keblében működnek. A község pedig önkormányzati test és az annak keblében működő egyik tisztviselő: a jegyző.

A jegyző köztisztviselői minősége mellett bizonyít még a köztisztviselők minőségéről szóló 1883. évi I. t.-c., mely a köztisztviselői minőséget különös feltétellekkel olyan szak-képzettséghez köti, melyet az illető szolgálati szak megkövetel. Ha már most a jegyző nem köztisztviselő, miért állapította meg éppen a törvénynek 6. §-a, valamint az 1886. évi XXII. t.-c. 74. §-a s legutóbb az 1900. évi XX. t.-c. a jegyzői minősítést, szak-képzettséget?

Kétségtelennek tartom a községi jegyzők köztisztviselői minőségét, a mi apró részletekben itt ott elismertetik.

(Folyt. köv.)

Régi levelekből.

VII.

A fémhányák állapotáról és kivételes területi elő jogairól szabályrendeletben fogunk intézkedni és bizonyos hivatali állásokat szervezünk, hogy bárki szabadabban juthasson azokhoz (t. i. a bányákhoz) és azokat sikeresebben művelni, gondoskodnia kell a kormányzó tábornoknak és a 12 tanácsosainak, hogy az ilyen hivatalokhoz és bánya munkási állásokhoz a magán birtokosok bányáinál is akik hozzá jutnak védelmezve legyenek. Így növekedik azoknak értéke, ha bizonyos csoportokba soroztatnak és szükség esetén az ellenség ellen is igénybe vétetnek (t. i. a bánya jövedelmek és a bányáknál alkalmazott személyek).

A városok, városkák és falvában a műiparosoknak szabályrendeletek és előjogok adandók a német iparosok javára, főleg a szász székekben hozzá kell csatolni, hogy az addig németek által lakott házak és birtokokban csakis németek lakhatnak és birtokosok lehetnek.

A német katonák kapitányai és hivatalnokai közül a kik nősülni akarnak, vagy más módon Erdélyben szándékoztak maradni, bizalmasan tudokra kell adni, hogy semmiféle akadály nincs elbocsátásuk ellen és kedvező alkalomban kell részesíteni.

Minden városban, városkában és községekben meghagyatlik, hogy ha e németek közül valaki, főleg iparos, házat vagy más valamit szerez és így ott marad, mindenféle szolgálománya és közteherviselés alól két vagy három évre fölmentetik, mindazonáltal, ha valamely veszély fenyegetne az ellenség részéről, köteles helyt állani. Ily módon a tartomány idővel népesedik és bármely ellenség támadás ellen segély és fegyveres erő nyerhető.

A birtok adományozásoknak és változtatásoknak Erdélyben és magyarországi részekben különböző fajtái vannak, amelyek közül a mi nevünkben csupán azokat a részleteket biztatjuk, a melyek Báthory Sigmund első lemondása előtt adtak, de a melyek Sziléziából történt visszatérése után, ugy szintén a bibornok Báthory (Báthory Endre) és Mihály vajda által adományozottak, azokat semmisenek nyilvánítjuk.

A melyeket Pásta György tábornokunk megerősítés végett előnkbe terjesztett, és a melyeket még nem erősítettünk, azok fölött említett tábornokunk és tanácsosaink tartásának további vizsgálatot és úgy határozzanak s tegyenek javaslatot, hogy melyeket erősítsünk meg, vagy utasítsunk vissza, nehogy később tisztázni javasolják. Az egyházak, vagy véghelyektől a melyek elvonultak, elidegenítettek, vagy egy harmadiknak rá előjoga lenne, nehogy elvonassanak, vagy elidegenítenessenek.

A még életben lévő lázadók, szökevények, elhaltak vagy kivégzettek, úgy szintén hűtlenségi pörben levők (kivéve a kiket vissza fogadtunk kegyelmünkbe) minden vagyona foglaltassék le a mi államkincstárunk részére és úgy kezeltessek, mint a mi kamaránkra nézve ez elrendeltetett.

A dévai gyűlésre összejött nemeseknek tett ígéret szerint, a kik a végzést aláírták és hibájukat beismervén kegyelmet kértek, életünk és vagyonunk, — kivéve a negyed-részt — a kiküldött biztosok által eszközölt becsles szerint közpénzen megváltható és ezután visszaszerezhető, de a negyed rész megkell birtokosul és jogunkban áll másoknak átadni, másokra átruházni. E mellett az ök összes birtoka, mint a negyed, úgy a más háromnegyed rész is ezután női ágon lesz, mint új adomány adva is hűség eskü letétele mellett bizonyos taxa szerint, s a nyilatkozatot nem ezárnak vagy irnokoknak kell megőrizni, hanem nekünk. Ilyenek közé azonban nem szabad beszámítani azokat, a kik távol voltak a védő gyűléstől vagy nem békültek ki velünk.

(Folyt. köv.)

Gaggi Samu

— **Automobil postajarat.** A Csik- és Udvarhelymegyék közt létesítendő automobil postajarat ügyében a napokban tartottak értekezletet Székelyudvarhelyen, a melyen kifejezésre jutott mindkét érdekelt megye képviselőink azon véleménye, hogy az automobiljarat közérdekből feltétlenül szükséges. A posta-távirda igazgatóság azon feltétel mellett hajlandó a jaratot létesíteni, ha a két megye anyagilag hozzájárul a költséghez. Erre mindkét megye nemcsak késznek nyilatkozott, hanem hozzájárulását már a jövő évi költségvetésbe is be fogja állítani. A határozatnak van egy pontja, a mely az egész székelysége nézve fontos, az ugyanis, hogy az értekezlet elodázhatatlanul fontosnak tartja a héjjasfalva—székelyudvarhelyi vonal továbbépítését. Ezért sürgősen megkeresendők az érdekelt városok, megyék és a kormány.

— **Kehecs lovat eladni, család.** A Kuria kimondotta, hogy aki valamely lo kehecségét mesterséges uton rövid időre felismerhetlenné teszi és a lovat mint nem kehecsét eladja, nemcsak kártérítéssel tartozik, hanem csalást is követ el s mint ilyent büntetik.

HIREK.

— Bihetetlen hírek.

Mondják, hogy „egyedüli“ könyvkereskedés is van Székelyudvarhelyt;

mondják, hogy az ilyesmi a jóhiszemű közönség felvezetésére nem alkalmas;

mondják, hogy némely szövetkezeti igazgató a hazug-király címre nem pályázik;

mondják, hogy a főispán háromszoros szabadsága alatt a „Székely-Udvarhely“ megrendszabályozására egyszer sem gondolt;

mondják, hogy automobil-jarat helyett vasutat fognak építeni;

mondják, hogy Bukow a székelyeknek, a főispán pedig az ellenzéki sajtónak hóhéra nem volt;

mondják, hogy a falusi zárszámadásokat képviselői bizottságok is megvizsgálják;

mondják, hogy a számadások mindenütt a költségvetés keretein belül maradnak és az esetleges eltéréseket kimerítően megindokolják.

E hírek valóságáért felelősséget nem vállal a szerkesztőség.

— **Közhasznú takarékpénztár.** Fővárosi napilapok írják, hogy a „Lévai Takarékpénztár“ — Spalding porosz vizkutató őrnagy közbejöttével — 40,000 K költséggel mély kutat furat, melynek vízből gőzfürdőt is berendeztet. Ez a takarékpénztár — eltekintve a kapzsiságból uzsoráskodó, a jótékony célokat ezzel szemben egyáltalán nem támogató, vagy farkar szükmarkusággal kezelő kollegáitól — alapszabályszerű kötelezettséget vállalt, hogy jövedelmének öt százalékát állandóan közjótékonyági és kulturális célokra fordítja. Az intézet eddig már mintegy 200,000 koronát fordított Léva város közegészségi és kulturális céljára. Ez a hír gondolatokat válthat ki mindnyájunkból. Elgondoljuk, vajjon a Lévai Takarékpénztárhoz hasonló alapszabályokkal rendelkező takarékpénztáraink nagyobb számban miért nincsenek!... Vajjon méltó-e az olyan takarékpénztár milliós közpénzek elhelyezésére, e közpénzekkel való önös érdekű nyeresvédek gyámolítására, amely csak elvétve dob — sz. mszurásból — néhány koronáskát köz-célra?... Vajjon érdemes-e a magas fizetésekben, jutalmakban részesülő pénzarisztokraták telhetetlen zsebeit ily módon a közérdek kárára tömni és elnézni, hogy egy-egy takarékpénztárt némely familia uraljon? Vajjon közérdek-e az ilyen basáskodó, semmi közérdek iránt szeretetet nem mutató uzsorahad szaporítása; a közpénzekből való táplálása annyira, hogy míg egyfelől a becsületes munkában megrokkant, előregedett emberek nyomorognak, az apátlan, anyátlan árvák nélkülöznek, a földhöz ragadt szegények az iskolázás áldásaiban sem részesülhetnek, addig a számtalan oldalról bőséges jövedelmekben dúsulók mindent monopolizáló kasztja, kérkedő hányvetiséggel tobzódik és — ugyszólva — zsirjában uszkál a bőségtől? A német közmondást — melynek magyar értelme az, hogy: élni és másokat is élni hagyni — ideje volna ember-séges tevékenykedéssel e téren megvalósítani, a lévai takarékpénztár megmutta az utat. Tessék követni addig, amíg nem késő.

— **Országos pótvásár.** Szamosújvár város részére a kereskedelemügyi miniszter ez évi szeptember 11. és 12. napjaira országos állat- és kirakó pótvásárt engedélyezett, amelyről Dr Kultsár rendőrkapitány a „Székely-Udvarhely“ útján értesíti az érdeklődő közönséget.

— **A jövő háborúját** nem az egyenkint 60 millióba kerülő Dreadnaught, nagy hadihajók fogják eldönteni, amelyre most kiszámíthatatlan milliókat szeretne kifizetni tőlünk a Khuen-kormány. A repülőgépek már más berendezkedést követelnek, mert ami ezelőt

még oly távol volt, ma rohamosan közeledik. E szempontból is örültséggel határos volna az elavult fegyverkezésre költeni. Annyi pénzért, amibe ma egy nagy hadihajó kerül, ezernyi repülőgépet gyártanak. Minden egyes gép két embert és egy mmáza bombát vihet magával, amely bombák dinamit erővel robbantanak. Mit érnek a nagy hadseregek, erődítmények, hadihajók? Mit a meggondolatlan vérszép pénzáldozat? Ezek elsöpörnek mindent. Nem lesz biztonságban az uralkodók udvara, a táborok, hadsereg, mert a leggyengébb állam is erős lesz s ez a félelmetes állapot arra szorítja majd a nagy hatalmi hóbortban leledzőket, hogy a kisebbeket respektálják. Ezzel aztán majd csak vége lesz az örült fegyverkezéseknek, melyek miatt a népek önmaguk belső ügyeivel oly rég óta nem foglalkozhatnak.

— **Szenzációs Mózi előadások.** Nagyszabású, fényesen berendezett mozgóképszínház érkezett Székelyudvarhelyre, a B tlyány-terre és tart érdekfeszítő előadásokat. Színre kerülnek többek között: az edelőnyi rablógylilkosság; Achim András, a híres parasztkirály megrázó tragédiája; Haverda Mária az anyagilkos élete és bűnhődése; Vitális Imre, a bihari haramia; az ököritői táncoló parasztlakozatos tűzhalála (a tűz is látható) stb. A megnyitó előadást bővebben ismertetik a falragaszok.

— **Róm. kath. fiúiskola.** A barátok vezetése alatt álló róm. kath. elemi fiúiskolába a beiratkozások a zárdahelyiség irodájában szept. 1, 2, 3, 4 és 5 napjain d. e. 8—12-ig d. u. 2—5 óráig, fognak megtartani. A rendszeres előadások s az évnitő istentisztelet 6-án reggel 8 órakor kezdődnek. Midőn ezeket a m. t. szülők tudomására hozzuk, ugyanakkor tudatjuk, hogy iskolánkban a beálló tanévben három tanító lesz. Az új tanerő beállításával a tanítás eredménye is remélhetőleg, sőt feltétlenül fokozódik. Az az emberi erőtlől telhető gondosság, mit a gyermekek nevelése és oktatása megkíván, nagyobb és határozottabb módon fog nyilvánulni. A gyermekek megoszlása olyan formán lesz, hogy az alsó osztályban a zárdafőnök, közbelsőben egy lelkiismeretes, ó törekvésű fiatal civil ember, a felsőkben a P. vikárius fog tanítani. A szegényebb gyermekek tankönyveiről, tanszereiről s némileg ruházatáról is fognak gondoskodni a szerzetes tanítók. Beiratkozáskor minden gyermekért fizetnek 50 fill. beiratási díjat, mely összeg az ifjusági könyvtár javára megy, 50 fillért az évvégi értesítőre, mit az idén megpróbálunk nyomtatni, Isten segítségét és a m. t. szülők érdeklődését remélve nyitjuk meg az új tanévet, mely köztudomás szerint nagy munkát ró vállainkra, hanem most is azt mondjuk, mint mindig: Isten dicsőségére, a szép magyar haza boldogulására s a gyermekek előmenetelére, nemesisítésére végzett munka, ha terhes is édes Szerzetes tanítók.

— **A használhatatlanná vált utlevelekről.** A belügyminiszter elvi jelentőségű határozatot hozott arról, hogy a használhatatlanná vált, de különben érvényes utlevél helyett annak bevonása mellett az érdekelt fél kérelmére és a szabályszerű bályegilleték és kiállítás díj lefizetése mellett megfelelő új utlevéllel állítható ki.

Közönség köréből*

Közigazgatás Azzsiában.

Egyik község jegyzője 1911. évi április hó 22-én a vármegye törvényhatósági közgyűlésén tudomásul veszi, hogy községe közmájának hat évre leendő bérbeadására a község képviselőtestületének feltétlenül árverezést kell hirdetni; mivel így akarta ezt a közs. képviselőtestület a közs. törvény 120. §-a értelmében és ez alapon felebbezte meg a szabadszabályból való kiadást a törv. hatósághoz.

Másnap, azaz f. évi április hó 23-án reggel ugyanez a közs. jegyző ur azt mondja néhány embernek (képviselőtestületi tagoknak): a törvényhatósági közgyűlés kimondotta tegnap, hogy semmiképpen sem lehet a kocsmabérletet árvereztetni, hanem a hévizi** szeszgyárossal kell megkötönnünk a szerződést; azért hát „ha kietek is jönnek lássák, mű most elmegyünk; a bíróval be is fogattam a szekerebe“.

El is elmennék akkor mindjárt. Másnap dicsékedve mutatják a kész szerződést, mint nagy vívmányt (!) az embereknek.

Azonban a képviselőtestület megtudja, hogy a vármegye nem úgy határozott, a hogy a jegyző ur mondta és felolvastatják vele hoszas procedurával a vármegyei határozatot; aztán felelősségre vonják s míg a jegyző ur ötlől-hatol és azt állítja, hogy ők szerződést sem kötöttek; azalatt a képviselők amugy igaz „érdeme szerint“ néhány szép szóval „megtisztelik“ s megmagyaráztatják neki a törvényt; aztán végre ő is magas beleegyezését adja az újabb képviselőtestületi határozathoz, hogy: „no jó hát, én nem bánom, legyen árverés!“

A község lakói május óta három ízben újították meg panaszukat Udvarhelyvármegye főispánja: Gróf Haller János urnál és ő méltósága 508 911. főisp. szám alatt ígérte is, hogy az ügyet megvizsgálhatja; lehet is, hogy elrendelte. De hogy fogantatva is lett volna? Olyan nincs a sifonyérba Homoródalmáson...

Meg egy másik eset. Ez még ügyesebb, mint az előbbi. Van a községnek egy iskola épülete (mennyi vesződségünk volt e miatt verje meg a devla!). Ezt az épületet telkeről, mindenestől Kriza Sándor állami iskolai tanító ur használatba vette és 1909. évi július hó 1-óta bírja. Kriza urnak lakbérére van: de természetbeni lakást sem állam, sem község nem ígért s nem adhat.

Kriza tanító ur hát bírja az egész régi iskolát; 5 szoba, konyha, kamara, hosszú fedett szep folyosó, udvar, gyümölcsös, gazdasági kert, gazdasági épületek stb.

Melyik testület, vagy hatóság engedte meg, hogy ott lakják és használja! Egyik sem! De hát kiderül két év múlva, folyó év nyarán, hogy a községi törvénynek van egy 120-ik §-a is és jó volna, ha a jegyző ur sziveskednék ezt alkalmazni.

Aztán a jegyző ur belenyugszik, hogy „no jó, hát fizessen érte Kriza ur évi 200 (Kettőszáz) koronát“. Árverezés nem kell. Mégis-meg lön a községi határozat, ámbár, hogy vaj két ember facsargatta a fejét!

Következő héten Kriza ur kéri a képviselőtestületet, hogy engedjen le a házbérből 40 koronát. A jegyző ur Kriza ur jelenlétében megest beleegyezik, hogy: „no jó, hát fizessen Kriza ur bérletül évi 160 (Egyszázhatvan) koronát“.

Erre már jobban kezdenek facsargatózni azok a fejek, a melyekben egy kis ész van és kezdenek emlékezni arra, hogy a

* E rovathban minden közérdekű felszólalásnak helyet adunk a beküldő felelősségére. Szerk.

** Talán csak nem azért, hogy a főispán is hévizi! Szerk.

község 2 év előtt elhatározta, hogy a Kriza ur által jogtalanul birt lakást, jegyzői lakássá alakíttatja át. No, de hát a jegyző ur nem azért jó ember, hogy ezt még meg is csináltassa! Ő a f. év elején elhíresztelte azt, hogy ő nyugdíjba vonul s aztán őszre új jegyző lesz. (De hogy annak hol lesz a lakása, arról nincs szó). A község ezelőtt két évvel gondoskodott arról, hogy jegyzői lakás idejében legyen; de a jegyző ur véletlenül elfeledkezett arról, hogy a képviselőtestület határozatát végre kéne hajtani. Az ősz itt van mindjárt; az új jegyző bizonyosan jön, mert jönnie kell; de hol van az új jegyző számára a lakás!?

Jaj de jót kacagunk, mikor jön és nem lesz hova! Ugy-e ez lesz még jó komu?!

A községi pénztár még nem tudta kifizetni a szegény iskolaszolga bérét, a melyre keservesen rászolgált; nem tud 3 százalékos óvoda-adóból kirdni az óvoda részére sem a folyó hóra bár 60 koronát; pedig ez is ugyancsak kellene! De hát minek is? A 3 százalék nem arra való, azzal még lehet várni!

Kérdezzük meg a homoródalmási községi jegyző urat, hogy Kriza ur mikor és hány koronát fizetett be a községi pénztárba azokból az ugynevezett „háztér“-ekből?!

Hol az iskolai 5 százalékos? (2000 korona hátrálék), hol a 3 százalékos óvoda-adó? Miért nincsenek ezek a községi pénztárból kiutalva? Avagy talán nem lettek behajtvva? vagy ha behajtották: hát talán másféle községi célra kellett fordítani? Vagy ha oda fordították volna, hát egyéb bevarandója nem lett volna a községnek? Az a furcsa dolog, hogy a tanító komák, azokat gyanúsítják sikkasztással, akik a pénzeket követelik! Tyűh azt az Esopusát, hogy nem tud azokról szólni, a kik nem adják ki azt a pénzt oda, ahova már illenek! Hanem évekig letakarva őrzik. Bizonyosan valami alapítványt akarnak csinálni belőle!?

Az az iskolaterek, melyet Kriza tanító ur bir, legkevesebb évi 400 (Négy-száz) koronát hozott volna; emnyiert ma is kivennék, ha a községi törvény 120. §-át okarna tudni a jegyző ur s ha arra szabályszerű árverezést hirdetett volna. De annyi jóakaratot még soha sem árult el községe iránt egyetlen tárgysorozatos meghívóval sem. Ez a hálaja községe iránt azért, hogy a fuvarozás annyaru kenyerétől megmentette. (Hej pedig beh sokszor huzattuk ki a meszes szekerivel együtt a kátyuból! Ugy-e emlékszik rá még? ott a bőződi hegyen s egyebütt, hogy volt?! No lássa, jobb lett volna, hogy akkor hagytuk volna ott, mert az Isten csapása sem látogatta volna annyit ezt a leszegényedett községet, a melynek még az állami inségsegély kölcsönéből is kiharaptak az éhes tigrisek egy darabot, ugy 8000 koronát. No de tudja, az már eltöt; jobb hogy ne is emlegessük, mert mi a maga becsületét nem fogjuk sérteni. Azt is tudjuk, hogy nem is lehet. Nem a nincsenségért, hanem vagyonságért; nem az etikvettéért, hanem a paraszti becsületünkért. Azt jól tudják a maga igazgató komáji is, hogy mi igyenes emberek vagyunk; a farkast nem eresztjük be az akolba csak az az egy baj van, hogy az az abásfalvi ut görbe s aztán igen későre lehet bemenni azon Udvarhelyre; ámbár látjuk, hogy maguk mégis elég gyakran el tudnak menni s el is el tudnak igazodni, még setét éccaka is!

No, de arra tudomány kell; a pedig nálunk kevés háznál vagyon. De, hogy a 3 panaszok 3 fennebbi komoly igaz dolgok, arra mind megesküszünk s bizonyítjuk. Csak már jöne egyszer az a vizsgálat!

Homoródalmás, 1911. augusztus hó.

Szabó Mózes s. k.

és társai

(300 aláírás)

FIGYELEM!

AIDA VERGE & BLUE STAR CONTINENTAL

GUMIÉRTAPARIROK CSAK AZ-ITT LÁTHATÓ KÉPEKKEL VÉLEDIAR.
M. ÓVAKODJUNK ÉRTEKTELEN UTÁNZATOKTÓL!

6280 - 1911. tkv. szám.

Hirdetmény.

H. Remete községre nevezve az 1892. vi. XXIX. t. c. értelmében a tényleges birtokosok tulajdonjogának a telekjegyzőkönyvekbe való bejegyzése és a telekjegyzőkönyvi bejegyzések helyesbítése iránti eljárás befejeztetve, ez azzal a felszólítással tétetik közzé:

1. hogy mindazok, kik az 1886. XXIX. t. c. 15. és 17. §-ai alapján ideértve a §-oknak az 1889. XXXVIII. t. c. 5. és 6. §-aiban és az 1891. XVI. t. c. 15. §-a) pontjában foglalt kiegészítéseit is — valamint az 1889. XXXVIII. t. c. 7. §-a és az 1891. XVI. t. c. 15. §-b) pontja alapján történt törések érvénytelenségét kimutathatják, evégből törési kereseteket hat hónap alatt vagyis az 1912. évi március hó 1-ső napjáig bezárólag a telekkönyvi hatósághoz nyújtsák be, mert az ezen meg nem hosszabbítható záros határidő elmúltja után az említett bejegyzéseket csak a törvényrendes útján és csak az időközben nyilvánkönyvi jogokat szerzett harmadik személyek jogainak sérelme nélkül támadhatják meg.

Eguttal figyelmeztetnek azokra a felekre, akik a kiküldöttnek eredeti okiratokat adtak át, hogy a mennyiben azokhoz egyszerűsített egyszerű másolatokat is csatoltak, vagy ilyeneket pótlólag benyújtanak, az eredeteket a telekkönyvi hatóságnál átvehetik.

A kir. járásbíróóság mint tkvi hatóság.

Okland, 1911. aug. 21. ér.

Kelemen s. k.
kir. aljbíró.

A kiadmány hiteléül
Wermescher
kir. telekkönyvvezető.

2. hogy mindazok, akik az 1886. évi XXIX. t. c. 16. és 18. §-ainak esetében ide értve, az utóbbi §-nak az 1889. évi XXXVIII. t. c. 5. és 6. §-aiban foglalt kiegészítéseit is a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzése ellenében ellentmondásait elni kívánják: írásbeli ellentmondásaikat hat hónap alatt, vagyis 1912. évi március 1-ső napjáig bezárólag a tkvi hatósághoz nyújtsák be, mert az ezen meg nem hosszabbítható záros határidő elmúltja után ellentmondásuk többé figyelembe vétetni nem fog.

3. hogy mindazok, akik az 1. és 2. pontban körülírt eseteken kívül az eljárás és az ennek folyamán történt bejegyzések által előbb nyert nyilvánkönyvi jogait bármely irányban sértve vélik, ide értve

azokat is, akik a tulajdonjog aranyának az 1889. évi XXXVIII. t. c. 16. §-a alapján történt bejegyzéseket sérelmesnek találják, e tekintetben felszólalásukat tartalmazó kérvényüket a telekkönyvi hatósághoz hat hónap alatt, vagyis 1912. évi március hó 1-ső napjáig bezárólag a telekkönyvi hatósághoz nyújtsák be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő elmúltja után az említett bejegyzéseket csak a törvényrendes útján és csak az időközben nyilvánkönyvi jogokat szerzett harmadik személyek jogainak sérelme nélkül támadhatják meg.

Eguttal figyelmeztetnek azokra a felekre, akik a kiküldöttnek eredeti okiratokat adtak át, hogy a mennyiben azokhoz egyszerűsített egyszerű másolatokat is csatoltak, vagy ilyeneket pótlólag benyújtanak, az eredeteket a telekkönyvi hatóságnál átvehetik.

A kir. járásbíróóság mint tkvi hatóság.

Okland, 1911. aug. 21. ér.

Kelemen s. k.

kir. aljbíró.

A kiadmány hiteléül

Wermescher

kir. telekkönyvvezető.

B O R!

Fernengel Gyula Székelyudvarhelyi borügykereskedőnél

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható. A kedvező szüreti kilátásokra való tekintetből ármérséklés.

Eladó motorkocsi.

Puch-féle motorkocsi, 7 lovas, 3 személyes, kitűnő hegymászó, nagyobb kocsi vétele miatt — olcsón eladó. Cím e lap kiadóhivatalában.

Sz: 30 - 1911.

Feladési hirdetmény.

A gyergyóújfalvi közbirtokosság adja Gyergyóújfaluban a községbáznál 1911. évi szeptember 18. án d. e. 10. órakor kezdődő nyilvános szó- és írásbeli árveresen a tulajdonát képező és Gyergyóújfalui község határában fekvő Csudalói erdejében 1908—1910. évre kijelölt vasának eladó fáját.

Az eladó fa álló lucfenyő, mellmagasságban kéreggel együtt 10—76. átl. 25 cm. átmérőjűnek, 7114 darabnak és körülbelül 3457 m³ összes fa és 2923 m³ kitermelhető haszonfát tartalmaznak van becsülve.

A vágásterület mintegy 200 k. h. kiterjedésű és a legközelebbi vasuti állomástól 16 kilométernyire fekszik.

Kihaszánási időtartama 2 év. Kikiáltási ár 16,660 korona, amelyen aluli ajánlatok nem fogadtnak el.

Banatpénz a kikiáltási árak legalább 10 százaléka. Az erdőbirtokos alulírott képviselőjénél hivatalos órák alatt megtekinthetők az árverési és szerződési feltételek. Eltérő vagy később érkező ajánlatok és utóajánlatok nem fogadtnak el.

Gyergyóújfalui 1911. augusztus 27. én

Bányász Sándor
kb. elnök.

Mihálydeák Imre
kb. jz.

Kiadó lakás.

Székelyudvarhely, Kossuth-utca 130. sz. alatt 4 utcai szoba, három előszoba, konyha, kamra, kettős pince, külön udvarral, kerttel, istállóval és kocsiszinnel bíró lakás azonnal vagy október 1-től kiadó. Értekezni lehet ugyanott Széles Zsigmond háztulajdonossal.

ÉRTESETÉS.

Cipőraktáromat leszállított árak mellett kiárusítom.

Szükségletét mindenki saját érdekében el ne mulassza nálam beszerezni.

Tisztelettel

Szentkovits János Utóda

**Kész blousok és gyermekruhák.
Kész aljak és kosztümök mélyen leszállított árakban kaphatók.**

SZÉKELY-UDVARHELY

tiszta 48-as függetlenségi lap, Udvarhely megye legelterjedtebb közlönye. Megjelenik hetenkint 2 szer. Előfizetési ára félévre 5 K. Elterjedtségénél fogva hirdetésekre a legalkalmasabb.

Emke Adria Rákóczy Szt-István Szepesi len

legjobb magyar gyártmányú díszleveledpapirok. Ezekon kívül közönséges és finom, szines és virágos leveledpapirok és boritékok, levél-kártyák, gyász-**Képes levelezőlapok** 20-féle helybeli felvétel, leveledpapirosok stb. Nagy választék tájképes virágos, genre, művész- és alkalmi kártyákból és üdvözlő jegyekből

Allandóan kaphatók mindenféle

kész nyomtatványok,

u. m. községi, körjegyzői, szolgabírói, végrehajtói, ügyvédi, lelkészi, iskolai, üzleti és különféle magánügyi nyomtatványok.

NYOMTATVÁNYRAKTÁR

**KÖNYVNYOMTATÓ- ÉS
KÖNYVKÖTŐ-INTÉZET****BETEGH PÁL****KÖNYV-, ZENEMŰ- ES
PAPIRKERESKEDÉS**

Mindenféle színű, nagyságu, suly és minőségű irodai és irod.

PAPIROSOK

vonalzott és sima leveledpapirok, vonalzott és rovatos papirok, rajzpapirok, írógéppapirok, esomágló és selyempapirok, másoló-papirok, itató-papirok, szűrő-papirok, torta- és befőző-papirok, könyvkötő-papirok és papirkülönlegességek. Kártyapapirok.

Lemez-papirok minden sulyban. hangjegypapirok. Sorvezetők.

Irkák, füzetek,

jegyzetkönyvek, hangjegyfüzetek, rajzfüzetek, vázlatkönyvek, diszminták, szépírási és rendezési minták. Olcsó legyező-falrajzok, klozetpapirok, szivarkahüvely, szivarka névjegyárcaék Dohány-ésszivartárcaék bőrből és fémből. Bőrtárcaék, pénzes-érszények okmány és irománytáskák.

Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. (saját ház).

Ajánlja modern gépekkel szakszerűen berendezett villam-motoros

KÖNYVNYOMDÁJÁT

mindenféle könyvnyomdai munkák, u. m.: művek, füzetek, táblázatok, hatósági és üzleti nyomtatványok, meghívók, eljegyzési és esküvői kártyák, névjegyek, falragaszok, körlevelek, gyászjelentések stb. pontos és jutányos áron való elkészítésére. Ajánlja továbbá

könyvkötészetét

honnan izléses munkák a legrövidebb idő alatt olcsó áron kerülnek ki

Acélíró-tollak, rondtollak, üveg-tollak, tollszárazak, dísz-tollszárazak. **Ironok**, fekete, szine

ironok, notes-ironok, csavarironok (crayonok), zsebironok, csavarironbetétek, ironvédők, iron-heggyezők. **Kréták**, iskolai, kávéházi és fájelző kréták, szines kréták. **Tinták**, legjobb irodai és másoló tinták, szines, vegy és ruhajelző-tinták, bélyegzőfesték, tus, mézga, folttisztító, bronz,

HEGEDŰ, hegedűvonó, hurok, hegedű-iskola, hegedű-alkatrészek. Gramophon és fonográfok, lemezek és hengerek. **Dangoló-sípok** és **csinák**. Monogramok fehérnemű és leveledpapirjelzésre. Kézi nyomda. Különféle bélyegzők, pecsétnyomók, pecsétjegyek, pecsétviasz, festékpárnák, ostyak. Ajtóablak és névfeliratok öntött fémből, erdészkalapácsok gyári áron.

A hazai és külföldi jeles írók művei, ifjúsági iratok és képeskönyvek folyton vannak készletben. Teljes „Magyar Könyvtár”. A székelyudvarhelyi **középiskolákban** és a városi és megyei **elemi népiskolákban** használatban levő **összes tankönyvek** rak tára. Szótárak, térképek, naptárak, imakönyvek, albumok, emlékkönyvek, üzleti beíró könyvek, főkönyvek, pénztárkönyvek, naplók, jegyzőkönyvek, másolókönyvek, bevásárló könyvek, zsebkönyvek (notesek), pénztártömbök (Block), **dárca és szelvénykönyvek.**

Körzök,

vonalzók, háromszögek, szögmérő, rajzdeszkák tolltokok, itatódeszkák, olaj-szfesték minden színben. Eszetek. Irodai és zsebtintatartók, disztintatartók, tollállványok, szivacs-csésze, író-mappák. Legjobb dörzsmézőgák, gummiszalagok. — Rajzszögek, szőnyegszögek, kapesok stb